

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XV.

Celovec, petek, 1. januar 1960

Štev. 1 (920)

Jasno in odločno v novo leto!

Svet na pragu v novo leto:

Novo leto je pri koroških Slovencih vsakokrat povezano v vprašanju, kaj nam bo prineslo, ali bomo napravili korak naprej v naši borbi za enakopravnost našega ljudstva, ali bo tudi v našem vprašanju končno prišlo do ureditve v duhu človeških pravic.

V začetku leta 1960 pa si to vprašanje stavljamo še prav posebno; saj gre za leto 40-letnice tako imenovanega plebiscita, za obletnico glasovanja, ko je velik del našega ljudstva veroval obljubam predstavnikov mlade in, kakor je kazalo, napredne in svobodoljubne avstrijske republike, da hočejo varovati in spoštovati narodnostno posebnost tudi slovenskega prebivalstva, in s tem doprinesel poglaviti delež, da je Koroška ostala „medeljena“.

Zahvale za to svojo predanost napredni in svobodoljubni stvari naše ljudstvo do danes ni bilo deležno. Nasprotno so tisti, ki so ob glasovanju zlorabili ideale napredka in svobodoljubja, na te propagirane ideale po plebiscitu takoj pozabili in jih zamenjali z najbolj zaostalo miselnostjo velikonemštva, ki je dosegla svoj vrhunec v nacistični diktaturi, ki ni tlačila le slovenskega človeka, marveč tudi slehernega svobodoljubnega Avstrijca. Nacistični režim na Koroškem, ki je istovetno z zmago „junakov“ liki vojnega zločinca Maier Kaibitscha in pisca „Zmage v nemški noči“, to najbolj jasno potrjuje. Progon z domače zemlje dokazano ni bil namenjen le zavednim Slovincem, marveč tudi vsem nezavednim Slovincem in svobodoljubnim nemško govorečim Korošcem ob južni meji! Laž je namreč, da je šlo pri izseljencih le za tiste Slovence, ki so leta 1920 baje glasovali za Jugoslavijo! Ne, selili so tudi ljudi in družine iz Zilje in iz krajev nad Vrbo, kjer ni bilo nikdar glasovanja! In v koncentracijska taborišča ter na vislice so poslali tako svobodoljubne slovenske govorce kakor tudi svobodoljubne neuklonljive nemško govoreče koroške deželane.

Zato se koroški Slovenci upravičeno čudimo, da so danes kljub temu skoraj brez izjeme spet isti ljudje besedniki „domoljubja in domovinske zvestobe“. Nasprotno pa zgodovina pravi, da smo koroški Slovenci brez izjeme — tudi tisti, ki leta 1920 zaradi grenkih izkušenj upravičeno niso mogli verovati laskavim obljubam mlade republike, ki je poleg tega sama želela biti le sestavni del nemškega rajha — avstrijski domovini v najhujši stiski dokazali več predanosti in zvestobe kakor vsi tisti, ki so že leta 1920 zamenjali avstrijsko domovino v vzhodno marko Velike Nemčije! In prav proti tem zaostalim silam je bila naperjena tudi vsa naša medvojna in povojna odporiška in osvobodilna borba! Vsled tega tudi nismo nikdar odklanjali povezave z nemško govorečimi demokratičnimi delovnimi množicami, marveč smo vedno in vsepovsod iskali z njimi skupno izhodišče in torišče za borbo proti skupnemu sovražniku — nemškemu fašizmu. To je potrebno zelo jasno in nedvoumno povedati, ker zlasti tisti, ki so v njeni najhujši stiski plivali na svojo avstrijsko domovino, naši, tudi današnji borbi podtikajo protidržavno in izdajalsko vsebino.

Naša borba pa je bila vedno čista: za ideale svobode, enakosti in bratstva! Tudi naša narodnostna borba nikdar ni bila niti ni nič drugega kot borba za te ideale in ji zabrtno ne in nečiste namene podtikajo le tisti, ki so jim kakor v zgodovini tudi danes „zvestoba in ljubezen do domovine“ le fraze za svoje protiljudske šovinistične težnje.

● Mi pa smo mnenja, da v resnično demokratični državi ne sme biti razlike v ravnanju z državljani zaradi razlike jezika in narodnosti.

● Mi smo mnenja, da je 15 let po zmagi nad najhujšim sovražnikom človeštva končno mogoče rešiti vse spore med narodi zlasti v isti državi v duhu človeških pravic!

● Mi smo mnenja, da bi moralo bi mogoče v petih letih, odkar velja državna pogodba, našemu ljudstvu zagotoviti vsaj najosnovnejše narodnostne pravice!

V tem duhu tudi želimo, da bi leto 1960 koroškim Slovincem končno prineslo uresničenje manjšinskih zaščitnih določil s priznanjem vsestranske enakopravnosti in hkrati s popravno vse ogromne škode, ki jo je naše ljudstvo utrpelo tekom zadnjih 40 let. Le v tem primeru bo 40-letnica plebiscita to, kar bi morala biti — proslava in uresničitev demokratične rešitve spornega narodnostnega

Bo prišlo do nadaljnega zблиžanja med Vzhodom in Zahodom?

Ob prestopu iz starega v novo leto se vsi narodi sveta zaskrbljeno sprašujejo, kako se bo razvijala mednarodna politika, ali bo prišlo do nadaljnega zблиžanja med Vzhodom in Zahodom ter s tem do mirnega reševanja odprtih vprašanj, ali pa se bo nadaljevala, morda celo še zaostala hladna vojna, ki predstavlja stalno nevarnost za mir v svetu.

Odgovor na to usodno vprašanje je morda prav letos bolj pomirljiv kot kdaj koli v povojni dobi, saj se ravno ob prestopu v novo leto 1960 vodilni državniki štirih velesil trudijo za čim prejšnje sklicanje vrhunske konference, ki naj bi pomenila uvod v celo vrsto srečanj med Vzhodom in Zahodom. Eno vsekakor drži: dokler se državniki srečujejo na mednarodnih konferencah in iščejo poti do medsebojnega zблиžanja, tako dolgo ne obstoja neposredna vojna nevarnost.

Vzdušje v veliki svetovni politiki ob božičnih praznikih je bilo pod vplivom priprav za prvo srečanje izredno mirno. Predsednik sovjetske vlade Hruščev je predlog zahodnih sil za sklicanje konference v Parizu sprejel nadvse pozitivno ter izrazil pomisleke samo glede predlaganih datumov za pričetek sestanka. Njegov odgovor, ki predstavlja načelni pristavek na zahodni predlog, je zato tudi v zahodnih prestolnicah naletel na ugoden odmev in so med Washingtonom, Londonom in Parizom takoj začeli izmenjavati mnenja o novem datumu,

„Šolska vojna“ v Franciji

Z odstopom ministra za šolstvo se je v Franciji začela prava „šolska vojna“, ki je zajela velike predele države. Začelo se je s tem, da je vlada sprejela osnutek novega šolskega zakona, proti kateremu pa je med opozicijskimi strankami ter prebivalstvom velik odpor, ker nasprotuje ustavno zaščitenim načelom laične šole. Vladne stranke so zakon kljub temu izglasovale tudi v parlamentu in s tem le še poglobile razdor, ki po izjavi zveze za človeške pravice lahko pomeni smrtno nevarnost za enotnost naroda.

V zvezi s tem zakonom so pristaši laične šole, ki zahtevajo popolno ločitev šole od cerkve, organizirali po vsej državi demonstracije ter protestirali proti novemu zakonu, ki predvideva državne podpore privatnim katoliškim šolam.

vprašanja vsaj 40 let po zgodovinskem faktu koroškega glasovanja!

Koroški Slovenci s temi zgodovinskimi težnjami in upravičenimi zahtevami stopamo v novo leto, ki ni le 40-letnica plebiscita, marveč tudi leto volitev v koroški deželni zbor. Vse tri demokratične stranke so v očigled teh volitev v zadnjem času že podale svoje izjave k našemu vprašanju:

● ÖVP je samohvalno povedala, da je nasproti slovenski manjšini že vedno gojila toleranco v smislu strpnosti in priznanja;

● SPÖ se je v resoluciji na vsezveznem obnem zboru izjavila za mirno ureditev spornih vprašanj med narodi v duhu človeških pravic in polnega priznanja politične samostojnosti malih narodov ter za odločno podporo v avstrijski ustavi zagotovljene zaščite narodnostnih manjšin in za odklonitev slehernega zatiranja in zapostavljanja;

● KPÖ pa je v obnovljeni „Enotnosti“ povedala svoje gledanje na narodnostna vprašanja.

Koroški Slovenci smo vse te programatične izjave vzeli kritično na znanje, verovali in sledili pa bomo le tisti stranki ter jo podpirali z našimi glasovi, ki bo tem programatičnim izjavam čim prej pustila slediti tudi dejanja z ureditvijo našega narodnostnega vprašanja v duhu mednarodno in ustavno zajamčenih določil in človeških pravic!

ki bi bil sprejemljiv za vse štiri udeležence pariške konference. Končno so se Amerika, Anglija in Francija sporazumele za 16. maj in v enakih notah sovjetski vladi izrazile upanje, da bo ta dan ugoden tudi za Sovjetsko zvezo.

Glede konference predsednikov vlad štirih velesil je torej že precej gotovo, da se bo pričela sredi maja. Poleg tega pa je pričakovati, da se bodo še prej, predvidoma sredi marca, začeli v Ženevi razorožitveni razgovori, pri katerih bo zastopanih pet zahodnih in pet vzhodnih držav, medtem ko so bila pogajanja tako imenovanih atomskih sil — Amerika, Anglija in Sovjetska zveza — preložena na 12. januar. Sicer je na atomsko konferenco padla sen-

ca, ko je Amerika tik pred koncem lefa preklicala svoj prostovoljni sklep o ukinitvi atomskih poskusov, vendar je Sovjetska zveza na zadnjih zasedanjih v Ženevi pokazala toliko popustljivosti, da bo morda le možno najti sporazum, ki bi prebivalstvo sveta obvaroval pred nevarnostmi nadaljnega preizkušanja atomskega orožja.

Če končno še omenimo vedno obširnejšo kulturno, znanstveno in gospodarsko izmenjavo med Vzhodom in Zahodom, potem lahko rečemo, da izgledi za nadaljnje zблиžanje v svetu ob vstopu v novo leto niso tako slabi, kot so bili v zadnjih letih. Zato so upravičena pričakovanja, da bo napravil svet v letu 1960 važen korak naprej na poti k utrditvi miru.

Zanimivi načrti za bodočo politiko

Britanski laburisti so sklenili organizirati posebno „afriško leto“, v katerem namenjajo širšo javnost seznaniti s problemi Afrike ter zlasti opozoriti na politiko rasne diskriminacije v Južnoafriški uniji. V okviru „afriškega leta“ bo prva akcija enomesno bojkotiranje južnoafriških proizvodov in je stranka svojih 6 milijonov članov pozvala, da v času od 20. februarja do 19. marca 1960 „v znak solidarnosti s tistimi, ki se borijo proti politiki rasne diskriminacije“, ne kupujejo južnoafriškega blaga. Ugledni dnevnik „Daily Herald“ je ta sklep pozdravil kot veliko kampanjo, ki bo združila vse človekoljubne in napredne Britance v boju proti rasni diskriminaciji ter bo južnoafriški vladi pokazala, kako je javnost ogorčena zaradi ciničnega kršenja človeških pravic v Južnoafriški uniji.

Prvak ameriške demokratske stranke Adlai Stevenson, ki je že dvakrat nastopil kot kandidat pri predsedniških volitvah ter bo verjetno glavni kandidat demokratske stranke tudi pri volitvah prihodnje leto, pa je sprožil zelo zanimive predloge, med katerimi je največjega pomena predlog, naj bi izdelali 40-letni mednarodni program pomoči nerazvitim deželam, po katerem bi za to pomoč namenili letno 5 milijard dolarjev. Poleg tega se je zavzel za sprejem LR Kitajske v OZN ter predlagal, naj bi organizirano uveljavili načelo nevmešavanja v zadeve Srednjega vzhoda. Glede razorožitve je Stevenson mnenja, naj bi delo nadaljevali v dosednji smeri, Amerika in Sovjetska zveza pa naj bi podaljšali sklep, da ne bosta opravljali atomskih eksplozij, dokler se ne bodo nadaljevali razgovori o razorožitvi z vsemi možnostmi za uspeh.

Nadaljnje pravice za Južne Tirolce

Italijanska vlada je odobrila dekret predsednika italijanske republike Gronchita, s katerim je nemščini priznana popolna enakopravnost pred sodišči in uradi na Južnem Tirolskem. Hkrati je odobrila tudi osnutek posebnega zakona, s katerim se bo povečalo število nemških oziroma dvojezičnih državnih uradnikov na Južnem Tirolskem in bodo vsi uradniki javne uprave, sodišč in celo vojske prejemali posebne doklade, če obvladajo in v praksi uporabljajo oba jezika — italijanščino in nemščino. Čeprav bo o teh predpisih moral razpravljati še parlament, je dekret predsednika republike o enakopravnosti nemščine stopil takoj v veljavo.

Kljub temu pa je bilo zadnje dni v avstrijskem tisku mnogo hrupa, ker so italijanske oblasti prepovedale državnemu tajniku Gschnitzerju ter drugim avstrijskim politikom potovanje na Južno Tirolsko, češ da so le-ti med svojim bivanjem v Italiji ponovno razvijali protitalijansko propagando in v svojih govorih na Južnem Tirolskem vzbujali protitalijanska čustva. Tukajšnji tisk je zapisal, da je ta prepoved odraz vpliva, ki so ga pri italijanski vladi v Rimu dosegli neofašisti.

Državni tajnik Gschnitzer velja nedvomno za enega najbolj odločnih zagovornikov pravice do samoodločbe za Južne Tirolce. Že večkrat je zelo ostro napadel italijansko vlado in je pred nedavnim celo zunanji minister Kreisky v razgovoru z inozemskimi novinarji poudaril, da izjave Gschnitzerja ne predstavljajo nujno in vedno tudi mnenja avstrijske vlade. Isti prof. Gschnitzer pa je v svojem govoru na zborovanju Berg-Isel-Bunda v Innsbrucku skušal omiliti tudi krivdo Hitlerja na svoječasni izselitvi Južnih

Tirolcev. Da taki ljudje pri italijanskih oblasteh niso ravno najbolj priljubljeni, je pač razumljivo in je vsaj čudno dolžiti neofašističnega vpliva druge, ko pa se govori ljudje pri nas na Koroškem poslužujejo zelo podobnih oblik neprijateljsstva v odnosih do sosedne države. Omenimo le številne prepovedi gostovanj kulturnih skupin iz Slovenije na Koroškem, živčno nasprotovanje razširitvi obmejnega prometa med dvema sosednjima deželama ter značilno zahtevo neonacistov, da bi turistom iz Jugoslavije morali prepovedati obisk Gospo-sveškega polja!

Prav tako neodgovorno pa je tudi krivicanje o slovenski invaziji na Koroškem ter pisanje o oslih, ki baje obloženi z zlatom prihajajo preko Karavank, ko pa na drugi strani javno pozivajo na pomoč Južnim Tirolcem. To povsem očitno dela Berg-Isel-Bund, ki je bil sredi decembra ustanovljen tudi na Koroškem in katerega glavne naloge so naslednje: zaščita narodnosti na Južnem Tirolskem, borba proti razdelitvi Tirolske in proti kršenju pravice do samoodločbe ter končno moralna in materialna podpora Južnim Tirolcem.

V zvezi z ustanovitvijo Berg-Isel-Bunda za Koroško, katerega predsednik je postal deželni šolski nadzornik dr. Arnold, pa je zanimivo tudi dejstvo, da so posamezni člani in celo funkcionarji tega društva, katerega delovanje gotovo ne pogloblja prijateljstva med Avstrijo in Italijo, hkrati včlanjeni in merodajni tudi v avstrijsko-italijanskem društvu „Dante-Alighieri“. Kako je mogoče hkrati zastopati cilje dveh tako različnih društev, ne vemo, radovedni pa smo, če bodo to prijateljstvo tudi v bodoče utrjevali z božičnimi darili. —

„Delu čast in oblast“

Nekaj misli ob novem letu

Tudi v leto 1960 stopamo z mislijo in prepričanjem, da samo z delom, kateremu gre čast in oblast, dosežemo tisto, kar hočemo. Kot avstrijski državljani hočemo koroški Slovenci živeti enakopravni z našimi nemško govorečimi sodeželani, zato zahtevamo enakopravnost tudi za naš materni jezik.

Večkrat sem si zastavil vprašanje, komu škoduje, če se borimo za enakopravnost slovenskega jezika; kdo od nemško govorečih sodeželanov bo zaradi tega prizadevanja prikerajšan; kateri od nemško govorečih Avstrijcev bo zaradi slovenske kulture ali zaradi dvojezičnega pouka v šolah slabše obložen, imel slabši kruh, imel slabše stanovanje ali prejemal manjšo plačo? In končno: katerega sodeželana žali koroški Slovenec s tem, da zna oba deželna jezika? Če kdo od nas sreča nemško govorečega Korošca, ga pač nagovori v nemškem jeziku. Ali ne bi bilo človeško in v duhu pravice internacionalizma, o katerem se toliko govori, če bi ob taki priložnosti tudi nas nagovorili v našem maternem jeziku? Taka vprašanja sem stavil tudi nemško govorečim znanecem na Koroškem, pa mi je vsak odgovoril, da so ljudje, ki se bojijo slovenskega jezika, neumni in ozkosrčni, brez vsake srčne kulture in se kakor pijani plota držijo starih načel nacionalizma ter zloglasne ideologije nemškega nadčloveka.

Hkrati pa si zastavljam tudi vprašanje, kdo nam bo dal to, kar je naše, kdo nam sploh more dati in očuvati naš materni jezik? Gotovo samo koroški Slovenci sami! Od vaju, slovenska mati in oče, je odvisno, ali bo vajin otrok znal oba jezika. Skrb, da slovenski otrok ne bo znal nemški, je popolnoma odveč, utemeljena pa je skrb, ali bo ta otrok obvladal tudi svojo materino govorico. Zato je potrebno, da svoje otroke učimo slovenskega jezika. Sam živim s svojo družino že 15 let v Celovcu in moji trije mladoletni otroci vsi govorijo oba jezika, čeprav jih z ženo nisva posebej učila nemščine in v družini govorimo izključno le slovensko. Pa ne mislim, da je to nekaj posebnega. Le nekaj imava: neizmerno spoštovanje do tistega, kar sva podedovala od najinih staršev, ljubezen do materine govorice, hkrati pa spoštovanje tudi do sosednega naroda in njegovega jezika.

Danes je učenje slovenskega jezika otrokom že precej olajšano. Medtem ko svoječasno ni bilo slovenskih učiteljev, jih danes imamo in je šolska mladina vsaj v posameznih šolah deležna poleg nemškega tudi slovenskega pouka. Imamo tudi slovensko gimnazijo v Celovcu in imamo slovenske kmetijske šole, ki kljub pomanjkanju javne podpore nudijo mladini koristno izobrazbo za poznejše življenje. Poleg tega pa imamo koroški Slovenci danes tudi dva tedenska lista, ki sicer zastopata različne svetovne nazore, imata pa nekaj skupnega v tem, da sta slovenska. Veselimo se teh uspehov in čuvajmo pridobitve našega vztrajnega dela, naše odločne borbe!

Glede različnih političnih naziranj bi dejal samo toliko, da nikdar ni bilo in nikdar ne bo, da bi vsi ljudje imeli eno in isto prepričanje. Eni so pač bolj napredni kot drugi in imajo več zaupanja v samega sebe, v svoje lastno prizadevanje in iščejo v delu čast in oblast; drugim je morda bližja preteklost ali tudi skrb za onostransko življenje. Pač vsak po svojem. Življenje pa gre svojo pot in človek se iz dneva v dan izpopolnjuje, tako tudi koroški Slovenci. Vse pa nas povezuje borba za pravico.

S tem našim prizadevanjem pa ne koristimo le svojemu narodu, kajti borba za naše pravice je hkrati tudi borba in prispevek za pravice tistih ljudi in narodov, ki živijo še mnogo slabše kot mi. V svetu je namreč še mnogo ljudi, ki ob praznikih niso bili siti, ki niti niso bili na toplem, kot smo bili mi. Zato je treba našo borbo gledati tudi s širšega stališča in širšega obzora.

Koroški Slovenci imajo za seboj slavno preteklost. Ko je ves svet zajela krvava vojna, smo tudi koroški Slovenci znali najti pravilno pot, kot ljudje, kot internacionalisti. Vsi smo na lastnem telesu občutili grozodejstva nemškega fašizma, zato je bilo naše mesto na strani demokratskih in svobodoljubnih narodov, s katerimi smo na lastni zemlji bili boj proti nečloveškemu nasilju, proti nacionalizmu, ki je gojil smrtno sovraštvo do vsega, kar ni bilo nemško.

Če gledamo našo narodnoosvobodilno borbo s tega stališča, potem nam bo jasno, kako veličastna je tudi današnja borba za človečanske pravice, ki je hkrati borba proti mračništvu preteklosti in šovinizmu. Že med vojno smo imeli zaradi tega tudi med nemško govorečimi Korošci dobre zaveznike. To vemo zlasti bivši koroški partizani, ki smo imeli za časa vojne neposredne stike z delavci in kmeti na Svinski planini, ki sicer niso znali slovenski, pa so nam bili kljub temu dobri tovariši. Tudi nekdanja avstrijska bataljona v sklopu slovenskih partizanov nam potrjuje, da ima-

Zahodna Evropa pred nadaljnjim
gospodarskim združevanjem

Z ustanovitvijo Malega svobodnega tržišča (EFTA) sta v zahodni Evropi nastala dva velika gospodarska bloka, ki si v marsičem nasprotujeta z ozirom na politično ureditev držav zahodne Evrope. Zato se tako pri EGS kakor tudi pri EFTA trudijo, da bi čim prej našli možnosti za medsebojno sodelovanje in s tem za bolj tesno povezavo vsaj na gospodarskem področju.

S tem problemom so se resno bavili tudi na nedavnem vrhunskem sestanku štirih zahodnih velesil v Parizu, kjer so postavili osnovna načela za gospodarsko povezavo vseh držav zahodne Evrope. Iz poročila, ki je bilo objavljeno po zaključnih razgovorih, je razvidno stremenje, da bi iz zahodnega bloka ustvarili tudi strnjeno gospodarski blok, ki bi bil bolj sposoben začeti gospodarsko tekmovanje z Vzhodom. Da bi proučili konkretne možnosti za tako povezavo, so za 13. januar predvideli v Parizu poseben sestanek zastopnikov 12 v Organizaciji za gospodarsko obnovo Evrope (OEEC) združenih držav, 14. januarja pa bi v Parizu zasedali ministri OEEC, ki bi prav tako razpravljali o bodoči gospodarski povezavi zahodno-evropskih dežel.

Pri teh posvetovanjih gre predvsem za zbliznanje med obema gospodarskima blo-

koma, hkrati pa tudi za vzpostavitev mostu med evropskimi državami na eni in tako imenovanim dolarskim področjem na drugi strani. To je še toliko bolj potrebno, ker so stroge carinske omejitve za ameriško blago v evropskih deželah povzročile v ameriški trgovinski bilanci precejšnje primanjkljaje in bi Amerika zdaj hotela doseči čim širšo liberalizacijo v blagovni izmenjavi z Evropo. V ta namen je ameriški državni podtajnik Dillon obiskal vrsto evropskih držav, kjer je proučil položaj in razpravljaj o možnostih za ukinitve carinskih omejitev, sestanek v Parizu pa bo razpravjal o konkretnih zaključkih, ki jih je napravil Dillon. Hkrati pa stremi Amerika tudi za tem, da bi postala enakopraven član OEEC, kjer ima zdaj le opazovalca, zato se bo konference v Parizu udeležil tudi ameriški delegat z vsemi pravicami.

Posebno nalogo pa bo pariški sestanek opravil tudi v zvezi s pomočjo nerazvitim deželah, saj je bilo med vrhunsko konferenco ugotovljeno, da so vse industrializirane dežele zahodne Evrope zdaj že sposobne posvetiti v večji meri svoje energije novim in važnim nalogam sodelovanja, katerega predmet naj bi bila pomoč pri razvoju manj razvitih dežel.

Nov velikanski projekt v jugoslovanskem elektrogospodarstvu

Trenutno je v Jugoslaviji največja hidrocentrala v Jablanici, zdaj pa so pričeli s pripravljalnimi deli za nov hidroenergetski sistem v Hercegovini, ki bo po dograditvi dajal na leto 2,5 milijarde kWh električne energije. Gre za hidroenergetski sistem na Trebišnjici, ki bo štirikrat večji od Jablanice in bo poleg proizvodnje elektrike velikega pomena tudi zaradi tega, ker bo ustvaril pogoje za namakanje in melioracijo več kot 12.000 ha plodne zemlje na Popovem, Bilečkem in Trebinskem polju, na področju Lastve in v primorskem pasu od Konavel do Rijeke Dubrovačke, kjer so vremenske razmere izredno ugodne in omogočajo po dve žetvi na leto.

Za uresničitev projekta na Trebišnjici bodo zgradili največji jez v Jugoslaviji, namreč pri Grančarevem, ki bo visok 107 metrov. Za tem jezo se bo v kanjonu Trebišnjice ustvarilo umetno jezero Miruše, dolgo 18 km, v njem pa bo 1.280.000 kubikov vode. Prvo hidrocentralo bodo zgradili ob umetnem jezeru, drugo glavno, pa pod imenom „HC Dubrovnik“ pri mestu Plata ob morski obali. Vodo bodo do centrale napeljali po dveh predorih v dolžini 16 km in se bo iz višine 272 m zlivala na turbine.

Vlada je že konec leta 1958 odobrila 5 milijard dinarjev za pripravljala dela, za prvo fazo izgradnje sistema pa bodo potrebovali 34 milijard. Prejšnji mesec je

bil med Jugoslavijo in Ameriko podpisan sporazum, po katerem bo dobila Jugoslavija v Ameriki posojilo v višini 15 milijonov dolarjev za izgradnjo tega sistema. Sveda bo ta vsota, ki jo bodo porabili za uvoz opreme, predstavljala le del velikanskih sredstev, ki jih bo zahtevala dokončna uresničitev mogočnega projekta v Hercegovini.

Občni zbor kmetijske zbornice
je sklepal o proračunu

V torek popoldne je bil v zbornični sejni dvorani občni zbor koroške kmetijske zbornice. Poleg poročila prezidenta zbornice ekonomskega svetnika Gruberja o delu zbornice je bilo na dnevnem redu v glavnem sklepanje o proračunu za leto 1960. Proračun vsebuje v prejemkih in izdatkih 6,5 milijona šilingov. Občni zbor je sklenil povišanje zborničnih doklad za 25 odstotkov, to je od 150 na 175. Pri generalni debati k proračunu se je razvila precej živahna in zelo razgibana diskusija, h kateri so se oglasili govorniki vseh frakcij kakor zbornični svetniki SPO, ÖVP, FPÖ in KGZ. O nekaterih pomembnih stališjih, ki so bile izražene v debati: ter o stališču, ki ga je k proračunu zavzel zbornični svetnik dr. Mirt Zwitter kot izvoljeni zastopnik Kmečke gospodarske zveze, bomo poročali v prihodnji številki.

Naročimo gozdne sadike!

Uprava državnih gozdnih drevesnic je začetkom decembra objavila cene gozdnih sadik za vigradno saditev. Istočasno je opozorila, da z naročili ne smemo odlašati do pomladi, temveč je treba sadike naročiti najpozneje do 29. februarja prihodnjega leta.

Državne gozdne drevesnice na Koroškem razpolagajo letos z naslednjimi sadikami in je njihova cena (za 1000 komadov) naslednja:

smreka, tri- do štiritletne sadike	300 do 350 šil.
smreka, sadike presajenke	430 do 560 šil.
macesen, dvoletne sadike	330 šil.
bor, razne vrste	220 do 450 šil.
jelka, tri- do štiritletne presajenke	430 do 570 šil.
jasen, javor, breza in jelša	320 do 420 šil.
topol (za komad)	2.80 šil.

Potrebo, da gozdne sadike takoj naročimo, bomo spoznali, če upoštevamo, da imajo državne drevesnice za prihodnjo pomlad na razpolago le 8 milijonov sadik, medtem ko bo — sodeč po zadnjih dveh letih — predvdoma potrebnih okoli 15 milijonov sadik. Kdor hoče imeti pomladi za svoje potrebe obnove gozda dovolj sadik, naj jih takoj naroči, drugače se mu lahko zgodi, da jih bo pomladi moral iskati po privatnih gozdnih drevesnicah, kjer pa so dražje, kakor v državnih drevesnicah.

Naročila sadik sprejemajo okrajne gozdne inšpekcije in krajevne postaje za nadzorovanje gozdov.

mo koroški Slovenci našega naravnega zaveznika v borbi za narodne pravice prav v avstrijskem delovnem ljudstvu, ki bi nas — o tem sem prepričan — tudi danes tovariško podprlo, če bi bilo obveščeno o resničnem stanju našega prizadevanja, o borbi koroških Slovencev za narodne pravice in enakopravnost.

Koledar slovenske Koroške za leto 1960

prinaša na uvodni strani Kajuhovo pesem „Ko človek bo človeka prepoznal“. Vsebinske pesmi je globoko človečanska, je pa hkrati tudi izpoved neizmerno vere v zmago pravice, če bodo v svetu zmagala načela poštenosti in pravičnosti, kajti „... če vsak od vseh srca na dlan bi djal, da človek bi človeka prepoznal, potem bi v hipu stari svet propal...“

PKG

PO ŠIRNEM
SVETU

Pariz. — Francoska vlada je zahtevala od Amerike posebno pomoč za proizvodnjo vodenih izstrelkov, vendar je ameriška vlada to zahtevo odklonila. V francoskih krogih vidijo vzrok za to odklonitev v dejstvu, da se Francija proti združitvi vojaških sil Atlantske zveze in sploh noče prevzeti nobenih obveznosti v okviru zahodne obrambne organizacije, kot to Amerika že dalj časa zahteva.

Port Said. — Predsednik Združene arabske republike Naser je v govoru ob obletnici umika francosko-britansko-izraelskih čet z območja Sueškega prekopa poudaril, da ZAR ni ne za Zahod in tudi ne za Vzhod, ampak hoče z vsemi živeti v miru. V svojem govoru je Naser tudi izjavil, da je bil Kairo vedno pobornik arabskega nacionalizma ter enotnosti arabskih držav.

New Delhi. — Na nedavno pismo predsednika kitajske vlade Ču En Laja, po katerem naj bi že meseca decembra začeli pogajanja o obmejnih vprašanjih med Indijo in LR Kitajsko, je predsednik indijske vlade Nehru odgovoril, da je pripravljen na take razgovore, čim bodo za to dozoreli pogoji. V svojem pismu je Nehru zavrnil poskuse, da bi Kitajska del indijskega ozemlja zahtevala zase.

Sofija. — Prvi sekretar bolgarske KP Živkov je izjavil, da želi Bolgarija urediti nerešena vprašanja in zboljšati odnose z Grčijo, in sicer v interesu miru ter sodelovanja med balkanskimi državami. Konkretno je predlagal številne izmenjave parlamentarnih delegacij in kulturnih skupin med obema državama ter se izrekel za sklenitev dolgoročne bolgarsko-grške trgovinske pogodbe.

London. — Pred dnevi je v Londonu umrl v 78. letu starosti bivši britanski zunanji minister in indijski podkralj lord Halifax. Vodja britanskega zunanjega ministrstva je bil lord Halifax v letih 1938 do 1940, torej prav v času, ko je Hitler izvedel zadnje priprave za svetovno vojno.

Rim. — Kratko pred obiskom predsednika republike Italije Gronchija v Sovjetski zvezi je bil med obema državama podpisan sporazum o trgovinski izmenjavi v letu 1960, po katerem bosta obe državi izmenjali blaga za 125 milijard italijanskih lir, kar pomeni povečanje medsebojne blagovne izmenjave za 25 odstotkov.

Washington. — Uradno je bilo sporočeno, da je Mednarodna banka odobrila Združeni arabski republiki 56,5 milijona dolarjev kreditov za razširitev in poglobitev Sueškega prekopa. Poleg tega so se v finansiranje tega projekta vključile tudi druge države, med njimi Sovjetska zveza in Zahodna Nemčija.

Rio de Janeiro. — Val protestnih stavk proti podražitvi življenjskih potrebščin je zajel tudi Brazilijo. Vlada je izdelala načrt za hitro industrializacijo dežele, vendar je precejšen del stroškov za izgradnjo novih industrijskih objektov ameriška prav delavstvu, med katerim se zato širi protestno gibanje.

Albany. — Newyorški guverner Nelson Rockefeller, ki ga je republikanska stranka Amerike predvidevala za enega najboljših izglednih kandidatov pri prihodnjih predsedniških volitvah, je sporočil svoj „nespremenljivi sklep“, da se ne misli potegovati za mesto predsedniškega kandidata na volitvah, ki bodo letos. V svoji izjavi pravi, da se ne misli potegovati niti za podpredsedniško kandidaturo, če bi mu jo ponudili.

Beograd. — Zvezna skupščina FLR Jugoslavije je prejšnji teden odobrila proračun za leto 1960, po katerem se bo industrijska proizvodnja povečala za 14 %, narodni dohodek pa se bo v primerjavi z letom 1959 povečal za nekaj več kot 8 %. Prispevek za narodno obrambo znaša po novem proračunu 8.58 % narodnega dohodka, kar je skoraj za cel odstotek manj kot v letu 1959 in pomeni doslej najmanjšo obremenitev narodnega dohodka Jugoslavije.

Našim sodelavcem s podeželja

Ob zaključku starega in vstopu v novo leto izpolnjujemo dolžnost, da izrečemo zahvalo vsem dopisnikom in sodelavcem Slovenskega vestnika, ki so v zavesti moči tiskane besede in pomena glasila, ki zastopa naše skupne koristi, poročali vesti iz raznovrstnega dogajanja v posameznih krajih. Hkrati jih prosimo za nadaljnje požrtvovalno sodelovanje ter vabimo k temu plemenitemu prizadevanju tudi druge, da bo list ves naš, živ in zanimiv ter tesna duhovna vez naše narodne družine od Zilje do Podjune. Slovenski vestnik naj bo vedno bolj zrcalo vsega našega življenja in bitja ter spremljevalec vsega našega hotenja in stremjenja. List je hkrati pobornik za visoke ideale svobode, bratstva in enakosti, v naših razmerah pa predvsem glasnik za enakopravno medsebojno sožitje obeh narodnosti v naši skupni domovini.

Dogajanja v življenju so odprta knjiga, iz katere lahko beremo vsak dan, iz nje izpišemo pereče dogodke, ki jih krajevni dopisnik potom lista posreduje bralcem od Šmohorja do Labota ter tudi v številnih krajih preko meja. Slovenski vestnik, ki prihaja med naše ljudstvo že 15. leto, se je kljub zlobnemu in krivičnemu preganjanju uveljavil in utrdil ter je zaželen in nepogrešljiv pri številnih bralcih, ker je njegovo prizadevanje čisto, ko se bori za zmago resnice in pravice v vsem našem družbenem in narodnem življenju. List je odsev naše stvarnosti, ki dogodke ne le spremlja, marveč bralce usmerja v sodelovanje za naše skupne koristi na najrazličnejših področjih, bodisi v političnem, kulturnem, gospodarskem ter družbenem življenju.

K sodelovanju vabimo prav vse, kmete, delavce in mladino. Za olajšanje dopisnikom povemo, da dopisov in poročil ni treba izpisati po vseh pravopisnih pravilih, sposobnih za tisk, ker to bo oskrbelo uredništvo. Zadostuje, da se v poročilu navedejo točni in resnični podatki. Pri vsem vaжем lepem in koristnem sodelovanju boste srčno veseli, ko boste našli svoje misli in mnenja v tiskani besedi. Nič manj pa vabimo k sodelovanju in se obračamo s prošnjo na naše izobražence, da bolj pogosto kot doslej praprimejo za pero ter postrežejo listu in bralcem iz bogate zakladnice svojega znanja in izkušenj, saj so v neposrednem stiku z življenjem.

Vsem dosedanjim in novim sodelavcem srečno in uspešno novo leto 1960!

Športno društvo Zahomc

vabi na prireditve

VI. mednarodnih smučarskih skokov za Ziljski pokal

ki bo na Novo leto, dne 1. januarja 1960 ob 14.00 uri v Zahomcu. Poleg koroških športnikov bodo na prireditvi sodelovali tudi jugoslovanski tekmovalci.

Vse ljubitelje lepega zimskega športa vabimo, da se udeležijo prireditve v obilnem številu.

Kje ste, Lamutovi?

Anton Ingolič

63

„No, kako se ti zdi?“ me je vprašala pričakujoče.

„Popravlja se, spet bo dobro,“ sem se izmaknil odgovoru, ki ga je pričakovala.

Zgoraj v sobici me je čakalo presenečenje: kolo, za katerega mi je mati v Metz poslala denar, je bilo prislono ob peč. „Kako?“ Stopil sem h kolesu. „Moje je, seveda je moje.“

Pogledal sem Amona. Skrivnostno se je nasmehnil in pokazal na omaro.

„Morda najdeš kaj tudi tamle.“

Vse, kar sem bil pustil doma, je bilo v omari: obe obleki, par novih čevljev, perilo, knjige in razne drobnarije.

Zropotal sem dol v kuhinjo.

„Mati, mojih stvari niste prodali...“

„Naj bi jih bila dala pod ceno?“ je odvrnila mati preprosto.

„Ampak denar...“

„Je že dobro, Marko, pojdi in odpočij se, jutri greva na očetov grob.“

Drugo jutro sem kupil v cvetličarni šopek in z materjo pa Mihcem odšel na pokopališče. S kamnitih in marmornatih nagrobni-

Florijanu Kaisru v slovo in spomin

Dan pred božičem — praznikom miru se je zbrala na šmihelskem pokopališču velika množica žalnih gostov, ki so prisostvovali pogrebni svečanostim za umrlim družinskim očem, znancem in dobrih prijateljem v bližnji in daljnji okolici. Nebo je rosilo, deževalo je, ko je domača zemlja sprejela v svoje naročje telesne ostanke Florijana Kaisra, bivšega kmeta pri p. d. Feratu na Bistrici. Vest o smrti je bridko odjeknila pri vseh, ki so Florijana poznali ter ga zaradi njegovih lepih in značajnih lastnosti radi imeli.

Pokojnemu Florijanu je tekla zibelka v znani in ugledni Kajžrovi hiši v Rinkolah. Tam je rasel, pomagal na kmetiji pri svojcih, ki so globoko zakoreninjeni ter z ljubeznijo in vso predanostjo povezani z domačo grudo, dediščino prednikov z vsemi plemenitimi vrtilinami pristnega in značajnega našega človeka. V zgleadni družini mladi Florijan ni užival le vsakdanjega kruha, ki ga zemlja nudi pridnim rokam, marveč tudi duševno hrano v vzgoji v dobrega, značajnega in poštenega človeka. Slovenski besedi in domovini je ostal zvest vse življenje. Zaradi neomajne zvestobe svoji narodnosti je z družino vred mnogo prestal zlasti v času nacistične strahovlade.

Na Bistrici pri Feratu si je ustanovil svojo družino. V srečnem zakonu so se rodili in rastle otroci. Oče Florijan in mati Ljudmila sta jih vzgajala vzorno in je v družini vla-

in zemlje ter pregnala v tuji svet v taborišče Hesselberg. Notranja bol je bila nepopisna, vera v zmago pravice pa neuklonljiva. Nad vse bridko je prizadela družino, ko je hčerka Marica umrla v taborišču. Tako je morala družina Florijana Kaisra izpiti v izseljenstvu kelih trpljenja do dna.

Na pogrebu je blagemu pokojniku domači pevski zbor zapel v slovo ganljive žalostinke, g. dekan Srienec je govoril globoko občutene poslovilne in tolažilne besede, v slovo pa je spregovoril tudi zastopnik Zveze slovenskih izseljencev, katera je sotrpino poklonila tudi venec kot zadnji pozdrav. Florijan naj v miru počiva v domači zemlji, ohranili ga bomo v lepem spominu, žalujočim svojim pa izrekamo naše srčno in iskreno sožalje.

Iz dogajanja v občini Bistrica

Občinski urad občine Bistrica pri Pliberku je v prijazni vasi v Šmihelu. Občinski odborniki z županom Šimejom Woschankom na čelu se sestajajo na sejah, obravnavajo občinske zadeve, sklepajo in sklepe po danih možnostih denarnih pogojev tudi uresničujejo. Šmihel je središče občine, kjer nekaj podjetnih obrtnikov in trgovcev ustreza zahtevam domačinov in okoličanov. Kdor pa si vzame čas, rad posesti v gostilnah pri Šercerju ali pri Likebu. Gostinske prostore v obeh

prihodnjo pomlad. Vseh šestnajst vasi v občini je preskrbljenih tudi z elektriko. K vodovodnim napravam je občina sama prispevala znatno vsoto 630.000 šilingov.

Za pojačen dvig tujskega prometa je neizogibno važno, da so tudi poti in ceste v zadovoljivem stanju. Občina more vzdrževati okoli 50 km občinskih poti. Trenutno gradijo pot pod Peco od Bistrice do Podkrajca, kar bo stalo 200.000 šilingov. Smarajo pa za nujno potrebno, da asfaltirajo cesti od Bistrice v Šmihel in od Konovec do Bistrice. Računati je, da bodo tudi te namere v dolednem času uresničene.

Kraj je mikaven za turiste v poletju in pozimi. V poletju zaradi tihote in miru pred zgoščanim motoriziranim prometom, mestnim hlastanjem in hrupom, kjer se živci lahko spočijejo. Pozimi pa nudi Peca hvaležno smučarsko področje, toda tudi v poletni vročini so izleti na starodavno sivo Peco prijetni, kjer uživajo hribolazci veličastvo planinskega sveta. Za ugoden dostop na Peco sta zgrajeni dve vzpenjači, kar je zasluga družine Neubersch ter športnih društev na Bistrici in v Pliberku. Športno društvo v Pliberku vodi magister dr. Herbst, bistriško pa župan Woschank.

Pred nedavnim so odprli ob vznožju Peca, tik ob znanem kmečkem domu Neubersch, nov turistični dom, ki je zgrajen moderno, vendar zelo prilagojen pokrajini. Poslopje obsega v prvem nadstropju deset dvoposteljnih sob s centralno kurjavo. V pritličju pa je obsežna opremljena veža, jedilnica in dnevno bivališče. Nova zgradba ne bo koristila le lastniku, temveč tudi splošnosti z nadaljnjo možnostjo sprejemanja tujih gostov.

*

Slovenska prosvetna zveza naznanja:

SPD „Zarja“ v Železni Kapli priredi v četrtek 31. 12.

SILVESTROVANJE

pri Brunnerju v Lobniku. Sodelujeta pevska zbor, med nastopi pevcev bodo tudi žaljivi prizori.

NE POZABITE!

Slovenski ples

23. januarja 1960 v prostorih Delavske zbornice v Celovcu.

Sodelujeta Avsenikov kvintet in godba Radia Ljubljana.

dala lepa harmonija. Pokojni je bil srčno dober, kar je izražal posebno v tem, da je rad prepeval in kaj je bolj naravno kakor da je ljubil, cenil in gojil naše slovensko petje. Sodeloval je pri slavnem šmihelskem pevskem društvu „Gorotan“ in pozneje pri vseh drugih zborih na številnih prireditvah, gostovanjih in v priložnostni družbi, kjer koli so se srečali pevci. S svojim zdravim prirodnim humorjem je znal spraviti družbo v najboljšo voljo in razpoloženje.

Tistega pomladanskega dne aprila 1942 pa je posegla zločinska nacistična roka tudi po tej družini, ker se ni strinjala z njihovimi nameni. Iztrgala jo je od drage domače hiše

gostilnah so, kakor bi lahko rekli, sodobno modernizirali in gostje so vzeli prenovljene prostore s priznanjem na znanje. Ob obnovitvi modernim zahtevam ustrežajočih gostinskih prostorov so nekateri v začetku menili, da ne bodo več privlačni za kmečke ljudi in delavce, ki bi se, kakor so dejali, bolje počutili v starih navajenih gostinskih sobah. Izkazalo pa se je, da so bili pomisleki neuteemeljeni, kajti gostje se v okusno urejenih prostorih odlično počutijo, kjer se pogosto zadržujejo celo v pozne nočne ure.

Primerni in prije ni gostinski prostori so brez dvoma tudi važnega pomena za razvoj in napredek tujskega prometa v tem pokrajinsko lepem kraju. Kakor slišimo in bomo, se župan in občinski zastopniki zelo prizadevajo, da bi dvignili tujski promet, ki donša okolici lepe dohodke. Na splošno je znano in se slišijo ugotovitve, da se zelo stvarno in z uspehom prizadevajo za blaginjo vseh občanov. Z marljivim prizadevanjem župana je uspelo, da so do treh vasi vse vasi v občini, ki jih je skupno šestnajst, preskrbljene z zdravim vodo. Za ostale vasi pa so tudi že storjeni koraki, da bodo z gradnjo vodovodnih napeljav pričeli predvidoma že

šlva ves zavzet za delavsko stvar, pa ni imel. Ali bi mu jo bila dala Molanka? Ne verjamem. Roke je imel krepke, voljo pa slabo; ko se mu je kameni prah zajedel v pljuča, je splahnila tudi moč njegovih rok. Zdaj leži tu spodaj. Tu bo ostal, ko bomo mi kdo ve kje.

Ozrl sem se k materi. Imela je solzne oči. Seveda, njen mož je bil, edini možki, ki ga je imela. Ni ji prav, da bi se vzela z Marlo. Pričakoval sem to: prišel sem, da se pomenim z njo. Vendar: kako naj jo prepričam, da me ima Marla zares rada in da imam tudi jaz njo rad, da...

„Marko, tule je Gričnikov grob, poglej!“ Mihčev glas naju je oba z materjo odvrnil od najinih misli. Stopila sva v spodnji kot pokopališča.

Pri vzglavju Gričnikovega groba je sameval izpran lesen križ.

„Nikogar ni imel, ki bi mu bil pomagal, tudi zdaj nima nikogar,“ je rekla mati in še povedala, da mu Pirš ni maral blagosloviti groba. „Pokopali so ga kot psa, pa je pustil več kot polovico življenja pod zemljo.“

Sklonila se je in začela puliti plevel.

Ko smo se vračali, me je vprašala: „Torej ne boš povprašal po delu?“

„Ne bom, mati.“

In čez čas: „Vzemi jo, če misliš, da je prav tako. Se bom že privadila.“

Popoldne je prišla Štefka z možem in vsemi tremi otroki; prejšnji večer se je Pep-

Novoletna

Novo leto, polno sreče,
vožim vam, predragil!
Naj vse dni bi bili zdravi
in v dejanjih blagi!

Mnogo lepše je na svežu,
če nam sreča kljuje,
če kljub vsem viharjem dneva
v srcu sonce sije.

Naj sta zunaj mraz, neurje,
vem vam za gotovo:
človečanstvo bo zgradilo
zemljo mirno, novo.

R. Vouk

V Avstriji spet slavijo SS-ovske zločince . . .

Vedno bolj predrzno izzivanje neonacističnih elementov, ki se nevarno širi tudi v naši državi, je bilo pred nedavnim tudi predmet razprave v zveznem svetu. Ugotovljeno je bilo, da je Avstrija pri popravni škodi žrtvam fašizma na zadnjem mestu, hkrati pa so spet na delu sile, ki bi hotele zlorabljati demokracijo za rovarjenje proti svobodi in neodvisnosti domovine. Ob tej priložnosti je bila izrečena tudi ostra kritika na račun nedavnega vojaškega srečanja v Salzburgu, na katero je bil povabljen tudi SS-general Dietrich, medtem „ko so funkcionarji, ki so prisegli na republiko, položili pred vojaški spomenik venec s trakom, na katerem so bili SS-znaki“.

O teh in podobnih predrznostih neonacistov so v zveznem svetu govorili zastopniki obeh vladnih strank, medtem ko se je FPÖ-jevski poslanec ob podobnih izjavah v parlamentu le porogljivo smejal in se drznil izjaviti, da hočejo žrtve fašizma plačilo za svoje prepričanje.

Nevarnost neonacističnega rovarjenja poudarjajo torej v obeh vladnih strankah in je samo nerazumljivo, zakaj potem ne podvzamejo ustrezne ukrepe proti vsem tistim, ki zlorabljajo demokracijo za svoje izzivalno in proti interesom Avstrije naperjeno delovanje. Ljudje, ki so svojo domovino že enkrat izročili na milost in nemilost zločinskemu nacističnemu režimu, res ne zaslužijo, da bi jih prijemali z rokavicami, zato bi bil skrajni čas, da bi odločno in dosledno napravili konec neonacističnim podvigom. To je Avstrija dolžna storiti za svoj ugled v svetu, hkrati pa tudi v interesu obrambe svobode, neodvisnosti in demokracije!

. . . v Nemčiji pa napad na židovsko cerkev in spomenik žrtvam nacističnega nasilja

Na božični večer so pripadniki neonacistične nemške Reichspartei izvedli vsega obsojanja vreden atentat na židovsko sinagogo ter na spomenik žrtvam fašizma v Kölnu. Na židovsko cerkev so poleg kljukastih križev namazali velik napis „Deutsche fordern: Juden raus!“, spomenik žrtvam nacističnega nasilja pa so polili s črno barvo.

Ta najnovejši atentat nacističnih elementov je izzval v vsej javnosti odločne proteste ter zahtevo po najstrožjem kaznovanju storilcev. Imenovana je bila posebna komisija, ki bo razčistila morebitno povezavo med sedanjim atentatom ter podobnimi nacističnimi izgredi tekom zadnjih let.

Avstrijska odškodnina anglo-ameriškim podjetjem

Medtem ko je Sovjetska zveza ob podpisu državne pogodbe jasno in javno povedala, kaj in koliko zahteva odškodnine za tako imenovano nemško imovino, ki jo je izročila Avstriji, sta se Amerika in Anglija takrat velikodušno odpevali vsaki odškodnini. Toda ta velikodušnost je bila samo navidezna, kajti avstrijska vlada se je morala v znanem Dunajskem memorandumu obvezati, da bo plačala odškodnino posameznim anglo-ameriškim podjetjem. Zato je bilo na račun tega memoranduma

slišati že nebroj kritičnih pripomb, ki so še toliko bolj upravičene, ker je bil sporazum sklenjen tajno in brez vednosti širše javnosti, katera je bila nasprotno obveščena le o „širokogrudnosti“ Amerike in Anglije.

Ko fazadrevni očitki le niso ponehali, je bila vlada prisiljena objaviti vsebino Dunajskega memoranduma, vendar se je ureditev problema stalno zavlačevala, dokler ni Amerika izvedla pritiska s tem, da je blokirala okoli 2 milijardi šilingov, ki jih je imela Avstrija še dobili iz tako imenovanih ERP-sredstev. Končno pa je po dolgotrajnih pogajanjih le uspelo najti neko rešitev in pred dobrim tednom je ministrski svet odobril sporazum, sklenjen med Avstrijo in anglo-ameriški petrolejski družbami Mobil Oil Company ter Shell.

Na osnovi tega sporazuma bo Avstrija v šestih letih obrok plačala imenovanim podjetjem odškodnino v višini 13,7 milijona dolarjev, poleg tega pa bodo razširjene njihove pravice do vrtnja nafte na Nižjem Avstrijskem. Hkrati so se pri pogajanjih sporazumeli tudi o bodočem sodelovanju med anglo-ameriški podjetji ter avstrijsko petrolejsko družbo ÖMV.

Opozorilo rentnikom

Pokojninska zavarovalnica za delavce — deželni urad Graz — prosi vse rentnike, da opremito svoje nove izkaznice za mezdnine davek s številko akta svoje rente, preden jih odpošljejo na zavod. Znak lahko preprišajo od zadnjega plačilnega odreza. Rentniki, ki dobijo po dve davčni izkaznici, naj prvo izkaznico predložijo tistemu uradu, od katerega prejema večjo vsoto, drugo pa onemu uradu, od katerega prejema nižji znesek.

menila. V vsem je pritrjevala možu ali pa hvalila, kaj vse že imata in kaj bosta že imela.

Z mešanimi občutki sem zapustil Merlewald.

Naslednjo nedeljo, ko sva z Marto odpeljala Madelon v zavod in sva potem sedla za majhno okroglo mizo na širokem pločniku, po katerem so se prerivale množice glasnih sprehajalcev, sem začel po ovinkih.

„Ali je to življenje? Ti strežeš gospodi, samo nedeljski popoldan in večer sta tvoja, svojo hči, ki te ne razume, če govoriš po naše, vidiš le nekaj ur. In kako živim jaz? Po osem ur požiram prah, potem pa ne vem, kam naj se denem. V sobi smo štirje, še brati ne morem. Lahko bi bilo boljše za tebe in mene.“ Prijel sem jo za roko. „Marta, dobila bi majhno stanovanje, na vrtu bi postavil kolibo za kokoši in zajce . . . Lahko bi . . . No, saj veš, kaj mi slimi . . .“

Dvignila je zardelo glavo. „Vem,“ je dejala, pomolčala in povedala. „Pa ni mogoče.“

„Zakaj ne bi bilo mogoče?“

„Madelon,“ je zašepetala, „ne morem je pustiti tu, ne morem . . .“

„Ali nisem rekel, da bi lahko imeli zajce? Za koga, če ne za Madelon?“

„Madelon je moj, ni tudi tvoj otrok . . .“

„Ne vidiš, kako se razumeva? Stric sem ji, veliki stric.“

„Kaj pravi tvoja mati?“

„Če je meni prav, je tudi njej. A tvoja?“ sem vprašal še jaz.

„Njej je vseeno, dovolj ima skrbi z otroki, ki so ostali doma.“

„No torej!“

„Ni tako enostavno: ti vprašaš, jaz naj pa rečem da.“

„Boš menda rekla ne?“

„To ne, seveda ne.“

„Če ne rečeš ne, je toliko, kot da si rekla da.“

„Nič nisem rekla.“

Nisem več silil vanjo. Vedel sem, da je privolila. Naročil sem še dva vrčka piva in prešel na druge reči.

„Kaj misliš, zakaj sem ti tedaj prinesel češnje?“ sem se nenadoma spomnil na češnjo za našo hišo.

„Videl si, da sem lačna, smilila sem se ti, oba z Nejškom sva se ti smilila.“

„Ni bilo samo to, Rad sem te imel. Zdaj vem, da sem te že tedaj imel rad. Pa ti, Marta?“

„Rada sem zobala češnje. In bilo je res še nekaj drugega.“

„Zakaj si tam v Arnoldu odšla tako na naglem in se nisi več oglasila?“

„Bila sem še otrok in hudo mi je bilo zaradi vsega, kar sem izvedela o tebi in tisti Poljakinji. Pustiva to, minilo je, in še marsikaj, še marsikaj hujšega.“

Prijel sem jo za obe roki.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: I. program: — 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00. II. program: — 6.00, 7.00, 8.00, 13.00 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Sobota, 2. januar 1960:

I. program: 8.00 Fantje veseli badite — 8.45 Širni pisani svet — 14.00 Pozdrav nate — 15.00 „Z napačnim denarjem“ — 15.30 „Misli z nami“ — 16.20 Mladinska oddaja — 17.10 Glasbeno kramljanje — 17.40 Zveneči alotriji — 18.55 Športna poročila — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 19.15 Pestro mešano — 20.15 „Španska noč“ opera — 22.23 Okno v svet.

II. program: 6.10 Z glasbo v dan — 7.10 Majhen kalendarj — 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.15 Ti in žival — 9.30 Beli konec tedna — 11.00 Ljudske viže — 12.03 Za avtomobiliste — 13.20 Izven programa — 13.30 Pet minut agrarne politike — 14.15 Godba na pihala — 15.00 Mladinski koncert — 16.00 Zabavna glasba — 17.10 Lepa pesem — 19.10 Pestro mešano — 19.30 Radijska družina — 20.00 „Dobra zabava“ — 21.20 Še pomnite — 21.45 Šport.

Nedelja, 3. januar:

I. program: 9.00 Ju'ranje melodije — 11.00 Nedeljska glasbena promenade — 11.30 Veselo pelje, veselo igranje — 13.00 Operni koncert — 13.45 Lovska ura — 14.30 Pozdrav nate — 16.00 Otroški oder — 17.05 Plesna glasba ob pelih — 19.00 Šport — 19.45 Nekaj za dobro voljo — 20.10 „Mladi gospodje“ — 20.50 Intermezzo.

II. program: 7.05 Igra Vam godba na pihala — 8.15 Kaj je novega? — 9.00 Operni koncert — 10.05 Dunajski zajtrk z glasbo — 11.00 Velika simfonija — 13.15 Za avtomobiliste — 15.00 Za ljubitelje opernih melodij — 16.00 Plesna glasba — 16.30 Za ljubitelje popevk — 18.00 Kako čas mineva — 18.25 Nazaj k šolski klopi.

Ponedeljek, 4. januar:

I. program: 8.00 Operni koncert — 8.45 Zapiski iz domovine — 13.00 Opoldanski koncert — 14.45 Prav za Vas — 16.30 Koncertna ura — 18.20 Za Vas! Za vse — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Citati in razumeli.

Torek, 5. januar:

I. program: 8.00 Koroški domači koledar — 14.45 Prav za Vas — 16.00 Glasbene vizitke — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Popoldanski koncert — 19.00 Ljuba mamica — 20.15 „Sappho“.

Sreda, 6. januar:

I. program: 6.10 Veselo melodije — 7.00 „Videli smo zvezdico“ — 9.00 Moderna zabavna glasba — 11.00 Iz pozabljenih operel — 13.00 Operni koncert — 14.30 Pozdrav nate — 16.00 Otroški oder — 17.05 Plesna glasba — 17.35 Otroška opera — 20.10 Operni koncert.

Četrtek, 7. januar:

I. program: 8.00 Zveneče platno — 13.25 Veselo razpoloženi — 14.30 Ura pesmi — 15.00 Prav za Vas — 17.10 Popoldanski koncert — 18.30 Mladinska oddaja — 18.55 Športna poročila — 20.15 Lovska ura — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 8. januar:

I. program: 8.00 Orkestralni koncert — 14.45 Komorna glasba — 16.00 Glasba Nica Dostala — 16.30 Kon-

certna ura — 18.10 Prosti čas je dragocen — 20.15 Ho-
lo, teenagerji! — 21.00 Orkestralni koncert.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05. 6.00. 7.00. 13.00. 15.00. 17.00. 22.00

Nedelja, 3. januar:

6.00 V nedeljo zjutraj — 6.30 Vedre melodije — 8.00 Popevke za dopoldansko ura — 10.30 Iz domače skrinje — 12.00 Voščila — 13.30 Za nato vas — 13.50 Koncert za padeželje — 14.15 Voščila — 15.30 Pa kaj to more biti . . . — 17.00 Melodije za Vas — 18.30 Priljubljeni operetni napevi — 20.00 Izberite melodijo tedna.

Ponedeljek, 4. januar:

5.00 Dobra jutra — 10.10 Zabavna rouleta — 12.00 Be-
lo in črna — 12.25 Koroški zvoki — 12.43 Vaški kvintet z Reziko in Sonjo — 13.30 Z glasbo v dobro voljo — 16.00 V svetu opernih melodij — 20.00 Koktajl za zabavo.

Torek, 5. januar:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Jutranje glasbeno
popotovanje — 10.10 Izberite melodijo tedna — 11.30 Oddaja za o'roke — 13.30 Arija iz raznih oper — 14.40 Voščila — 17.55 Kitara pod oknom — 20.30 Radijska igra.

Sreda, 6. januar:

8.05 Poje inozemski mladinski pevski zbor — 9.40 Po
strunah in tipkah — 11.00 Popevke na lekačem traku — 12.25 Pisani zvoki z Dravskega polja — 13.30 Narodne spremljavo harmonike — 13.45 Sto pisanih taktov — 14.55 Hitri prsti — 16.00 Koncert po željah — 17.10 Sestanek o pelih — 20.00 Ali jih poznate?

Četrtek, 7. januar:

5.00 Dobra jutra — 8.05 Zveneče kaskade — 10.30
Zvočni kaleidoskop — 11.30 Oddaja za cicibane — 12.00 Venček slovenskih narodnih — 14.05 V plesnem ritmu — 14.40 Voščila — 15.40 S knjižnega trga — 17.30 Odlomki iz znanih oper — 20.00 Četrtekov večer domačih pesmi in napovov.

Petek, 8. januar:

5.00 Pisan glasbeni spored — 9.20 Ritmi iz Copaca-
bane — 10.10 Melodije, ki jih še vedno radi poslušate — 11.30 Družina in dom — 12.00 Alpski zvoki — 12.25 Operna overture — 13.50 Pesmi izpad Romanije — 16.00 Polkov koncert ob štirih — 17.20 Lepe melodije — 18.10 Od lu in lam — 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled — 20.30 Mozartovi koncerti.

Srečno in uspešno
novo leto 1960 želi

Ludvik Borovnik

Borovlje

Srečno in uspehov polno novo leto želi vsem izletnikom, odjemalcem, prijateljem in znancem

Štefan Sienčnik

DOBRLA VAS

avtomobilsko podjetje, trgovina, motorne in šoferjske potrebščine, bencin, olje in mehanična delavnica.

Osem prijateljem in znancem
želita mnogo uspehov
in sreče v novem letu.

MLADEN in IRENA DEVIDE
BEOGRAD

prsi v svojih dlaneh, ustnice na ustih. Kaj bi ti pravil!“

„Hudo in lepo je bilo.“

„Zdaj je hudega konec, lepo pa se bo šele začelo.“ Pogledala me je z dolgim vprašujočim pogledom. „Me imaš res rad?“

„Kolikokrat sem ti že povedal!“

„Si, ampak rada bi spet čula.“

„Tudi danes sem ti že nekajkrat povedal.“

„Prej so bili drugi okoli naju, zdaj sva sama, končno sva le sama.“

„Rad te imam, Marta, zelo rad, in zmerom te bom imel!“

Že samo te besede je bilo sladko izgovoriti. In slast je bila slšati njih odmev.

„Tudi jaz te imam rada, Marko, in te bom zmerom imela.“

Poljubil sem jo. Bilo je, kot da je že zelo, zelo dolgo nisem poljubil.

Potem se nekaj časa nisva pogovarjala. Poslušala sva, kako je trkal pomladanski dež na špe, in gledala, kako se je nočilo, iz kuhinje pa je pel radio.

Ali bova vsak večer takole sedela na postelji, Marko?

Vsak večer, kadar bom imel dopoldanski ših in kadar ne bova prišla pozno s pevskih vaj. Seveda tudi tedaj ne, kadar bom šel na sestanek.

Tako je najlepše, Marko.

Najlepše, Marta. Toda ali ne bi legla?

(Nadaljevanje sledi)